

Despre Decebal

În secolul I d.H. Imperiul Roman atinge linia Dunării, încorporând Dobrogea provinciei Moesia. Flota romană de pe Dunare asigură supravegherea zonei de câmpie de la nordul Dunării. Geto-dacii încercau să îndepărteze pericolul roman prin incursiuni militare la sudul Dunării.

Un episod cunoscut din opera lui Iordanes s-a petrecut în 86 d.H.: "Pe când domnea Domitian, getii (...) începuseră să devasteze pe malul Dunării, stăpânit de multă vreme de Imperiul Roman, nimicind armatele și pe comandantii lor."

Împăratul Domitian (81-96 d.H.) ia măsuri pentru pregătirea unei campanii romane în Dacia. În aceste împrejurări, regele dac Duras cedează tronul lui D., în anul 87 d.H.

Ultimul dintre regii Daciei este caracterizat de Dio Cassius într-un fragment celebru din Istoria romană: "Decebal era foarte priceput la planurile de război și iscusit în înfruntarea lor, știind să aleagă prilejul pentru a-l ataca pe dușman și a se retrage la timp. Dăbăci în a întinde curse, era un bun luptător și se pricepea să folosească izbanda, dar și să iasă cu bine dintr-o înfrângere. Din această pricină, multă vreme a fost un dușman de temut pentru romani."

Deși mai redus din punct de vedere teritorial decât în vremea lui Burebista (sec. I î.H.), statul condus de D. a fost mult mai unitar ca organizare administrativ-politică, mai puternic în plan militar și mai dezvoltat din punct de vedere economic. Au fost fortificate cetățile de la Blidaru și Piatra Rosie, s-au ridicat cetăți noi (Piatra Craivii), metalurgia fierului a atins dezvoltarea maximă.

În primul an al domniei sale a înfruntat legiunile romane conduse de prefectul pretoriului, Cornelius Fuscus, trimise împotriva Daciei de împăratul Domitian. În batalia de la Tapae ("Porțile de Fier ale Transilvaniei") romanii au fost înfrânți, legiunea a V-a Alaudae fiind distrusă în întregime.

În anul 88, o nouă campanie militară romană s-a îndreptat împotriva Daciei, în frunte cu guvernatorul provinciei Moesia Superior, Tettius Iulianus. De această dată, batalia, desfășurată tot la Tapae, a avut un final defavorabil lui D.

Conflictul dintre D. și Domitian s-a încheiat în anul 89 printr-un tratat de pace, negociat din partea dacilor de Diegis, presupus frate al regelui dac. Prin această pace, care avea caracterul unui compromis între daci și romani, Dacia devenea regat clientelar Romei (asigurând pacea la granița imperiului și permitând trupelor romane să tranziteze pe teritoriul său în caz de conflict cu alte populații). Imperiul Roman urma să furnizeze, în schimb, meserii pentru întărirea cetăților, instructori militari și bani. Perioada următoare încheierii tratatului a fost utilizată de către D. pentru întărirea capacității de apărare a statului dac și pentru desăvârșirea organizării sale interne. Amenințarea romană fusese înlăturată numai temporar. O dată cu preluarea de către Traian a tronului imperial (98-117), conflictul Romei cu Dacia a fost redeschis.

Fortele militare antrenate în luptă atât de Traian, cât și de D. erau, din punct de vedere numeric, relativ egale: aproximativ 130 000-140 000 de soldați. Armata regelui dac cuprindea și trupe trimise de aliații săi, buri și marco-manii, împreună cu care spera să alcătuiască un front comun în fața înaintării romane. Armata imperială, alcătuită din 13 legiuni și alte trupe auxiliare, era însă superioară ca organizare, tehnică militară și experiență.

Primul război daco-roman, declanșat la 25 martie 101, a debutat cu trecerea Dunării de către armata romană, pe la Lederata și Dierna, cele două coloane întâlnindu-se în dreptul localității Tibis-cum (Jupa, județul Caras-Severin).

Prima batalie are loc la Tapae, unde D. este înfrânt, armata sa retrăgându-se în urma izbucnirii unei furtuni. Episodul, redat pe Columna lui Traian, se explică prin credința dacilor că furtunile violente reprezentau expresia furiei zeilor.

La venirea iernii, romanii ocupau zona Tării Hategului, evitând să atace Sarmizegetusa.

În iarnă 101-102, D. a declanșat expediția militară care a fost denumită diversiunea moesiană. A trecut Dunărea pe gheață alături de buri și roxolani și a atacat garnizoanele romane din Dobrogea (provincie integrată din anul 46 Moesiei). Scopul acțiunii era de a-l obliga pe Traian să abandoneze pozițiile cucerite în Dacia în 101 pentru a apăra Moesia. În urma a trei batalii (cea din urmă, purtată la Adamclisi unde a fost ridicat ulterior Tropaeum Traiani, monument închinat soldaților romani căzuți aici), acțiunea moesiană a lui D. a fost înfrântă. În primăvara anului 102, armata romană a reluat înaintarea către Sarmizegetusa, care s-a găsit amenințată direct de cavaleria maura condusă de Lasius Quietus. În aceste condiții, D. a cerut pace.

Pacea din 102 era total defavorabilă lui D. care era nevoit să cedeze romanilor controlul asupra Banatului, Tării Hategului, Olteniei, Munteniei, să predea armele și mașinile de război; regelui dac îi era interzisă și desfășurarea unei politici externe proprii.

Pacea a reprezentat o perioadă de răgaz până la izbucnirea unui nou război, care părea inevitabil, fapt dovedit de construirea de către Apollodor din Damasc, la cererea lui Traian, a podului de piatră de la Drobeta și de refacerea de către D. a cetăților și a vechilor alianțe antiromane. Situația s-a agravat în urma sinuciderii în captivitate a guvernatorului Moesiei, Cnaeus Pompeius Longinus, luat prizonier de către D. Ca urmare, în 105, Senatul roman a declarat din nou război Daciei.

În al doilea război daco-roman, D. a fost abandonat de foștii săi aliați, care au trecut în tabăra romană. Cinci, șase coloane romane au

strabatut pasurile Carpatilor si au ocupat cetatile dacice. Sarmi-zegetusa a fost cucerita In urma unui asediu si dupa distrugerea de catre romani a surselor de aprovizionare cu apa a cetatii.

D., Impreuna cu apropiatii sai, s-a retras In zona Carpatilor Orientali, probabil cu scopul refacerii armatei si organizarii rezistentei antiromane.

Conform inscriptiei descoperite In 1965 la Philippi (Macedonia) si a imaginilor de pe Columna lui Traian, D. a fost urmarit de trupele romane de cavalerie conduse de Tiberius Claudius Maximus. Pentru a nu fi prins In viata, D. s-a sinucis utilizand traditionala sica (sabie Incovoziata) a dacilor. Capul si mana sa dreapta au fost duse lui Traian, In cetatea Ranistorum, expuse apoi la Roma ca trofeu al cuceririi Daciei.

In august 106 existenta statului dac independent s-a Incheiat. Dacia a fost proclamata provincie romana.